Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Exportverbod plastic afval: de gevolgen voor recycling in de EU en vervuiling in het buitenland

Verkennend onderzoek naar de reactie van de afvalmarkt op strengere Europese exportregels

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Exportverbod plastic afval: de gevolgen voor recycling in de EU en vervuiling in het buitenland

Verkennend onderzoek naar de reactie van de afvalmarkt op strengere Europese exportregels

Datum 17 april 2026

Colofon

Uitgegeven door Inspectie Leefomgeving en Transport

Postadres Postbus 16191, 2500 BD Den Haag
Telefoon 088 489 00 00
Website www.ilent.nl

Inhoudsopgave

Colofon 2
Inhoudsopgave 3
Samenvatting 4
Onderzoeksvraag en leeswijzer 5
1. Inleiding 6
2. Waar gaat Nederlands plastic afval heen? 7
3. Mogelijke gevolgen export plastic afval voor de ontvangende landen 11
4. Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de verschillende scenario's 14
Conclusie 16
Vervolg 17
Verwijzingen 18
Melding maken bij milieucriminaliteit 20

Samenvatting

Er wordt steeds meer plastic gemaakt. Daardoor ontstaat er, ook binnen Nederland, steeds meer plastic afval. De Europese Unie (EU) wil graag dat zoveel mogelijk Europees plastic afval binnen Europa gerecycled wordt. Aanpassing van de exportregels voor plastic afval moet dit stimuleren.

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) bestudeert met dit rapport het effect van strengere exportregels op de verwerking van plastic afval buiten Europa. Hiervoor is onderzocht op welke manieren de markt kan reageren op een exportverbod naar landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Zo is ook gekeken naar het effect van het verbod op de export van plastic afval naar Turkije, omdat dit een OESO-land is dat straks waarschijnlijk meer plastic afval zal gaan ontvangen.

Met dit onderzoek wil de ILT anticiperen op deze nieuwe regelgeving en voorbereid zijn op veranderingen in het gedrag van afvalhandelaren en -exporteurs. De inspectie zal handhavend optreden als dat gedrag in strijd is met de strengere wetgeving en daarmee schadelijk is voor mens en milieu.

Bij export naar landen buiten Europa bestaat de kans dat plastic afval op een verkeerde wijze verwerkt wordt. Uit onderzoek dat het RIVM (2026) in opdracht van de ILT deed, blijkt dat er milieu- en gezondheidseffecten kunnen zijn als gevolg van de export van plastic afval. Zo werd duidelijk dat zorgstoffen vrij kunnen komen bij open verbranding van plastic. Omwonenden, boeren en bewoners van huizen kunnen blootgesteld worden aan stoffen vanuit de lucht, stoffen in het (drink)water, stoffen in gewassen en microplastics. Bij (on)gereguleerd dumpen kunnen stoffen invloed hebben op omwonenden van de dumpplaatsen via stoffen vanuit de lucht, stoffen in het (drink)water, stoffen in de grond, gewassen en microplastics.

Het voorkeursscenario van de EU is daarom recycling binnen Europa. Het gaat slecht met de Nederlandse bedrijven die plastic afval recyclen. Door de import van goedkoop recyclaat van buiten de EU komt de branche vermoedelijk verder in gevaar. Nederlandse recyclers moeten aantonen dat Nederlands recyclaat aan de EU-stoffenregelgeving voldoet. Het geïmporteerde recyclaat wordt in Nederland nog niet hierop gecontroleerd. Ook zijn er signalen dat het gebruikte plastic niet altijd echt recyclaat is. Hierdoor is er mogelijk sprake van oneerlijke concurrentie, doordat nieuwe producten mogelijk als gerecycled materiaal verkocht worden. De ILT wil bevorderen dat er een gelijk speelveld ontstaat door recyclaat dat in de EU wordt geïmporteerd te controleren op Europese eisen.

De ILT constateert dat er nog veel moet gebeuren om de recycling van plastic binnen Europa te stimuleren. Waarschijnlijk zal de verscherpte Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) er niet toe leiden dat meer plastic afval binnen Nederland of Europa verwerkt wordt. De ILT kan ook geen volledig zicht krijgen op de verwerking buiten Europa. Om recycling binnen Europa aan te moedigen, ziet de ILT de volgende aanknopingspunten:

- Controleer geïmporteerd recyclaat.
- Scherper vergunnen, gericht toezicht houden en handhaven bij de verschillende beschreven scenario's voor reactie van de markt.
- Registreer de plastic afvalstroom.

Onderzoeksvraag en leeswijzer

Nederland speelt een belangrijke rol in de handel in plastic afval. Nederland behoort tot zowel de grootste importeurs als exporteurs van plastic afval van Europa.

Per november 2026 komt er een EU-breed verbod op export van plastic afval naar landen die geen OESO-lid zijn. Dit verbod geldt voor minstens 2,5 jaar. De hoofdvraag in dit onderzoek luidt:

Wat zijn mogelijke gevolgen van het exportverbod van plastic afval voor Nederland en ontvangende landen?

In het onderzoek zijn meerdere reactiemogelijkheden van de markt op het exportverbod bestudeerd en beschreven.

Leeswijzer
Dit onderzoek bevat een korte inleiding en een schets van de plastic afvalsector. Vervolgens gaat het onderzoek in op de stromen van plastic afval, de scenario's van marktreacties, eventuele schade en mogelijke gevolgen van het aanstaande exportverbod. Ook geeft het rapport aanknopingspunten voor het aanmoedigen van recycling binnen Europa en het versterken van het toezicht.

1. Inleiding

De ILT wil maatschappelijke schade door plastic afval verminderen. Plastic afval, en de verwerking ervan, kan schadelijk zijn voor mens en milieu. Er wordt steeds meer plastic gemaakt, en daardoor ontstaat er steeds meer plastic afval. Ook wordt er in Nederland veel in plastic afval gehandeld. Nederland behoort tot zowel de grootste importeurs als exporteurs van plastic afval van Europa.

Een deel van de Nederlandse export gaat naar landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

De handel en verwerking van plastic afval staan ook internationaal hoog op de agenda. Zo gaat in november 2026 een EU-breed verbod in op export van plastic afval naar landen die geen OESO-lid zijn. Het verbod geldt voor minimaal 2,5 jaar. Daardoor komt de handel naar die landen stil te liggen. De ILT wil meer inzicht hebben in de gevolgen hiervan, met het oog op de doelstelling van de EU dat zoveel mogelijk Europees plastic afval in Europa wordt verwerkt.

In 2024 en 2025 verkende de ILT de keten van de Nederlandse export van plastic afval. Rapporten, data-analyses, seminars, bedrijfsbezoeken en achtergrondgesprekken met experts in binnen- en buitenland hebben geleid tot dit rapport. De ILT wil met dit onderzoek anticiperen op het exportverbod en voorbereid zijn op veranderingen in het gedrag van afvalhandelaren en -exporteurs. De inspectie zal handhavend optreden als dat gedrag in strijd is met de strengere wetgeving en daarmee schadelijk is voor mens en milieu.

2. Waar gaat Nederlands plastic afval heen?

De productie van plastic stijgt flink. De bevolking groeit, mensen worden gemiddeld rijker en deze mensen kopen steeds meer plastic artikelen. Het meeste plastic wordt gemaakt van aardolie. Het grootste deel van dit plastic wordt in China en andere Aziatische landen gemaakt. Slechts 12% van het nieuwe plastic in 2024 kwam uit Europa.

Plastic wordt niet alleen meer gemaakt, het wordt ook steeds meer weggegooid. Volgens de OESO steeg de hoeveelheid plastic afval wereldwijd van 156 miljoen ton in 2000 naar 353 miljoen ton in 2019. Van het plastic afval wereldwijd wordt 9% hergebruikt. De rest wordt verbrand, komt op de vuilnisbelt of komt op een verkeerde plek terecht.

De vraag hoeveel plastic er in Nederland precies wordt gebruikt en als afval eindigt, is moeilijk te beantwoorden. De aandacht van politiek, markt en toezicht lijkt vooral gericht op de levensloop van verpakkingen en andere single use plastics. Deze 30% van de plasticstroom wordt zorgvuldig geregistreerd en gerapporteerd. Bij 70% van het afgedankte Nederlandse plastic gebeurt dat niet.

2.1 Meer recyclaat

De EU wil graag dat zoveel mogelijk Europees plastic afval binnen Europa verwerkt wordt. Ook Nederland onderschrijft deze doelstelling. Naast het exportverbod is als onderdeel van het maatregelenpakket vanaf 2030 opgenomen dat volgens Europese regelgeving minimaal 30% van de verpakkingen van gerecycled materiaal moet zijn. Dat zou kunnen leiden tot een fraude waarbij nieuw plastic als hergebruikt plastic wordt verkocht. Visueel is recyclaat niet altijd van nieuw plastic te onderscheiden. Momenteel is nieuw plastic goedkoper dan hergebruikt plastic. Dat zou ertoe kunnen leiden dat nieuw plastic als gerecycled plastic wordt verkocht.

2.2 Minder recycling in Nederland

De capaciteit om plastic afval in Nederland te verwerken, is de afgelopen jaren afgenomen. Het gaat slecht met de Nederlandse recyclingbedrijven. In 2024 en 2025 gingen meerdere bedrijven failliet. Ook vertrokken er bedrijven uit Nederland. Zo verdween een kwart van de Nederlandse bedrijven die plastic kunnen verwerken.

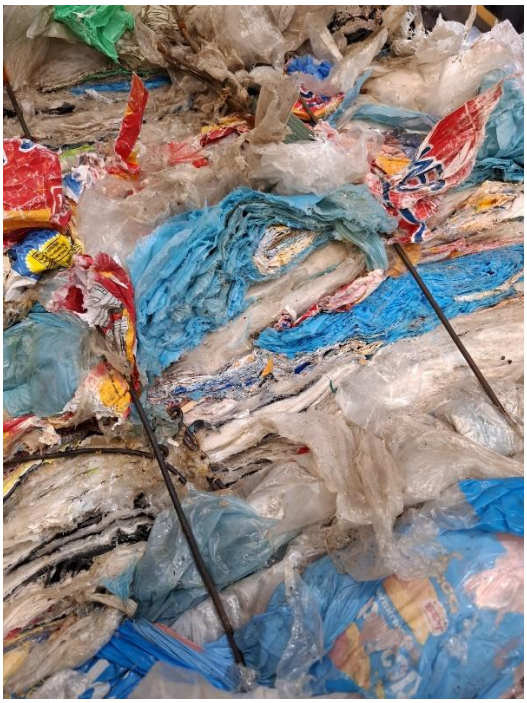

Figuur 1: Plastic dat voor recycling naar het buitenland wordt gestuurd. Foto: ILT.

Uit gesprekken met Nederlandse bedrijven blijkt dat recycling in de Europese Unie onder druk staat. De kosten van recycling zijn in Europa hoger dan in andere delen van de wereld. Dit is omdat arbeid en energie buiten Europa goedkoper zijn. Plastic dat in het buitenland verwerkt wordt (recyclaat) is daardoor goedkoper dan in Nederland gerecycled plastic.

De oorlog in Oekraïne draagt ook bij aan de overvloed van goedkoop buitenlands nieuw plastic op de Europese markt. Dit omdat Chinese producenten goedkope Russische olie als grondstof gebruiken. Zo was de prijs van nieuw plastic in 2024 zelfs lager dan die van recyclaat in de EU.

2.3 Export plastic afval

Nederlands plastic afval vertrekt vaak naar het buitenland. Maar dat niet alleen: Nederland is ook een doorvoerland voor plastic afval, zo blijkt uit een onderzoek uit 2022. Hoewel een deel van het plastic afval binnen de EU blijft, gaat een ander deel naar landen buiten de EU. Dat gaat vaak om goed recyclebaar plastic afval. De helft van het Europese plastic dat wordt ingezameld voor recycling wordt geëxporteerd om te worden verwerkt in landen buiten de EU, schrijft het Europees Parlement.

De verscherpte EVOA-regels

Afval mag niet zomaar geëxporteerd worden. Vanaf 21 mei 2027 gaan strengere EVOA-regels in voor uitvoer van al het afval uit de EU. Dan moeten alle EU-bedrijven die afval buiten de EU exporteren, zorgen dat de verwerkers die hun afval ontvangen een onafhankelijke audit hebben gehad. Uit deze audit moet blijken dat deze verwerkers dit afval op een milieuverantwoorde manier verwerken. Dit moet worden aangetoond door een onafhankelijke auditor die bij de EU is opgenomen in een register.

De OESO is een samenwerkingsverband van 38 landen. Voor afval naar landen die geen OESO-lid zijn, komen extra maatregelen om milieu- en volksgezondheidsproblemen te voorkomen. De export van afval naar landen die geen OESO-lid zijn, is alleen toegestaan als deze landen de Europese Commissie laten weten dat zij bereid zijn het afval te importeren. Bovendien dienen zij aan te tonen dat zij hun eigen afval en het geïmporteerde afval op een milieuhygiënisch verantwoorde manier beheren. De Europese Commissie toetst de aangeleverde gegevens en houdt een lijst bij van toegestane bestemmingslanden. Onderdeel is dat een lijst van vergunde verwerkers in die landen beschikbaar moet zijn.

2.5 Scenario's gevolgen exportverbod

Met dit beeld van de plastic verwerkingsbranche bracht de ILT verschillende scenario's in kaart. Hierin wordt beschreven op welke manieren de markt kan reageren op een exportverbod naar landen die geen OESO-lid zijn.

Dit zijn de onderzochte scenario's;

1. **Verwerking binnen de EU**

Dit scenario is het voorkeursscenario van de Europese Commissie. Er is in de EU momenteel niet voldoende capaciteit om al het eigen plastic afval te recyclen. Ook is het de vraag of recycling binnen de EU rendabel genoeg is om dit scenario interessant te maken voor Nederlandse exporteurs.

2. **Doorvoerconstructies**

Exporteurs gebruiken OESO-landen die niet tot de EU behoren, zoals Turkije en het Verenigd Koninkrijk, als tussenstation om plastic afval na het ingaan van de verscherpte EVOA toch naar landen die geen OESO-lid zijn te exporteren. Bij de start van een transport naar het betreffende OESO-land moet de eindverwerking in de kennisgeving genoemd worden. Gebeurt dat niet, of is de eindbestemming eigenlijk anders, dan wordt de EVOA-regelgeving overtreden.

3. **Meer OESO-eindbestemmingen (niet-EU)**

Exporteurs zoeken meer eindbestemmingen buiten de EU maar binnen de OESO, zoals Turkije. Bij de start van een transport naar het buitenland moet de eindverwerking in de kennisgeving genoemd worden. Ook hierbij geldt: gebeurt dat niet, of is de eindbestemming eigenlijk anders, dan wordt de EVOA-regelgeving overtreden.

4. **Export via een ander EU-land**

Exporteurs zoeken binnen de EU naar landen waar het toezicht minder intensief of streng is. Het kan zijn dat plastic afval daar niet volgens de regels verwerkt wordt of vanuit daar verscheept wordt naar landen die geen OESO-lid zijn, bijvoorbeeld als product. Overbrenging van plastic afval

binnen de EU vereist de groene lijst-procedure (bijlage VII). Gebeurt dat niet, dan wordt de EVOA overtreden.

5. Export met niet-afvalcode

Exporteurs geven plastic afval een niet-afvalcode, zoals 'product' of 'brandstof', om het naar landen die geen OESO-lid zijn te kunnen verschepen. Dit mag niet, tenzij er voldaan wordt aan de 'einde afval'-voorwaarden. Ook in de verscherpte EVOA moet aangetoond worden of materiaal ingedeeld moet worden als afvalstof of niet. Gebeurt dat niet, dan wordt de EVOA overtreden.

6. Verbranding plastic afval

Plastic afval dat niet meer geëxporteerd mag worden, verdwijnt in verbrandingsovens. Deze ontwikkeling is relevant voor Nederland: de huidige economische en technische beperkingen maken het onwaarschijnlijk dat een Europees exportverbod automatisch zal leiden tot meer binnenlandse recycling. De lage prijzen voor nieuw plastic en de krimpende marges voor recyclers zullen eerder leiden tot krimp dan tot groei van de Europese recyclingcapaciteit. Zonder gerichte investeringen in recyclingcapaciteit en -technologie bestaat er een reëel risico dat ook in Europa meer plastic afval in verbrandingsinstallaties zal belanden. Het is een scenario dat haaks staat op de circulaire ambities.

3. Mogelijke gevolgen export plastic afval voor de ontvangende landen

Hoe erg is het dat Nederlands plastic naar het buitenland gestuurd wordt? Wordt het daar gedumpt of verdringt het lokaal plastic op de recyclingmarkt?

3.1 Milieu- en gezondheidseffecten als gevolg van export van plastic afval

Het RIVM (2026) deed in opdracht van de ILT onderzoek naar de milieu- en gezondheidseffecten als gevolg van de export van plastic afval. Hieruit blijkt dat:

Bij open verbranding zorgstoffen vrij kunnen komen. Omwonenden, boeren en bewoners van huizen kunnen blootgesteld worden aan stoffen vanuit de lucht en depositie, stoffen in het (drink)water, stoffen in gewassen en microplastics.

Bij (on)gereguleerd dumpen kunnen stoffen invloed hebben op omwonenden van de dumpplaatsen via stoffen vanuit de lucht en depositie, stoffen in het (drink)water, stoffen in grond en gewassen en microplastics.

3.2 Misstanden in de ontvangende landen

Bij misstanden in de afvalwereld gaat het doorgaans om afval dat niets meer oplevert. De eigenaar wil er vanaf, maar moet voor de verwerking betalen. Door het illegaal te exporteren, komt de eigenaar ervan af.

Uit het Dreigingsbeeld milieucriminaliteit 2024 blijkt dat plastic zonder waarde uit het zicht kan raken. Op papier zijn er strenge eisen voor recyclers die Nederlands plastic afval verwerken. Wat er met de reststroom van het verwerkte plastic afval gebeurt, is niet meer goed te traceren nadat een lading Nederland verlaat. Dit omdat de ILT over de grens geen rechtsmacht heeft.

Als er in de ontvangende landen iets mis blijkt met Nederlands plastic afval, krijgt de ILT een terughaalverzoek van de lokale autoriteiten. Het aantal teruggestuurde containers over de afgelopen jaren is echter beperkt. Daarbij moet opgemerkt worden dat het voor ontvangende landen lastig is om de afzender van aangetroffen illegaal geïmporteerd plastic te achterhalen. Omdat het illegaal is, zit er geen documentatie bij. Mogelijk blijven zaken daardoor onder de radar.

3 van de grootste 10 afnemers van Nederlands plastic afval in Turkije zitten in de provincie Adana. Er mag plastic afval naar deze verwerkers gestuurd worden, omdat zij voor de verwerking van het plastic Nederlandse regelgeving volgen. Er zijn in Adana ook veel recyclers die dat niet doen. Er is veel vervuiling door plastic afval en plastic restafval in dat gebied.

Greenpeace UK heeft in en om Adana monsters genomen van illegaal gedumpt (vermoedelijk geïmporteerd) plastic en de bodem eronder. De monsters zijn onderzocht op chemische vervuiling die geassocieerd wordt met het plastic zelf of verbranding ervan, zoals PAK's, PCB's, dioxines en metalen. De metingen zijn afgezet tegen metingen op controlelocaties waar geen sprake was van dumping. Op de meest vervuilde locatie was sprake van extreem verhoogde concentraties van gevaarlijke stoffen. Deze stoffen kunnen vanuit de bodem bijvoorbeeld hun weg vinden naar oppervlaktewater en drinkwaterbronnen.

3.3 Gevolgen meer export naar niet-EU-OESO-landen

Een mogelijk gevolg van het exportverbod is dat vooral de export van plastic afval naar Turkije zal toenemen. Turkije is nu al een grote ontvanger van Nederlands plastic afval. De ILT onderzocht wat de effecten van het exporteren van plastic afval naar een niet-EU-OESO-land als Turkije zijn.

Turkije zegt maatregelen te nemen om vervuiling door geïmporteerd afval te voorkomen.
In het rapport Synopsis: plastic in Türkiye staat beschreven welke nationale plannen er liggen om tot een circulaire economie te komen. Daarin ontstaat het beeld dat er de afgelopen jaren veel is ingezet op de omstandigheden van het recyclen van plastic afval en het aanscherpen van regels. Zo wordt geïmporteerd plastic afval van de Turkse douane tot de recyclingfaciliteit gevolgd met een mobiel transportsysteem om dumpen te voorkomen.

Het Turkse Handelsministerie benadrukt ook dat ze wil voorkomen dat er nadelige effecten zijn op de lokale afvalinzameling. Daarom mag maximaal 50% van de capaciteit van een recycler gebruikt worden voor geïmporteerd afval en is een bankgarantie nodig. Daarmee willen ze zorgen dat de wetten worden nageleefd. De import van mixplastic is daarnaast verboden, ladingen worden geïnspecteerd en alleen goedgekeurde recyclers mogen importeren.

Wat de omstandigheden werkelijk zijn, is lastig te bepalen. Recent verscheen er een artikel in The Guardian dat claimt dat Turkije nog steeds de afvalbelt van Europa is.
De Turkse overheid zegt in een persbericht dat deze claims niet kloppen. Zij geeft aan dat er alleen schoon recyclebaar plastic Turkije binnenkomt (minder dan 1% vervuiling) en dat er tussen 2021 en 2025 30.000 inspecties van recyclingbedrijven zijn gedaan. Uit deze inspecties kwam 913 miljoen aan boetes in Turkse lires (ongeveer € 21 miljoen) en schorsing van 227 bedrijven. Om welke overtredingen het ging, heeft de Turkse overheid niet bekend gemaakt.

Deze cijfers zijn niet te verifiëren en de rapporten zijn niet publiek toegankelijk. Het ministerie van Milieu, Urbanisatie en Klimaatverandering heeft schriftelijk input gegeven aan de ILT, maar was niet beschikbaar voor een interview om concrete vragen te beantwoorden. De audits door een onafhankelijke partij, die volgens de verscherpte EVOA moeten gaan plaatsvinden, zouden meer inzicht kunnen geven.

Figuur 2: Foto’s genomen in Adana (Turkije), februari 2025. Foto: lokale organisatie.

Het is de vraag of het land in staat zal zijn om de mogelijk grotere toestroom van plastic afval op de correcte manier te verwerken. Een vertegenwoordiger van de plastic recyclingsector geeft aan dat er extra wordt ingezet op meer recyclingcapaciteit, onderwijs, een betere infrastructuur en meer mensen. Anderen denken dat er binnen de mechanische recycling niet voldoende bedrijven zijn die aan de EU-normen voldoen om de extra toestroom aan te kunnen. Daarnaast maken ngo's zich zorgen over het illegaal storten en verbranden van plastic afval. Iets wat volgens het RIVM-rapport schadelijke gevolgen voor mens en milieu heeft.

Gevolgen export naar Indonesië

Naast de export naar Turkije onderzocht de ILT de export naar Indonesië. Dit omdat het land de afgelopen jaren de bestemming was waar steeds meer plastic afval uit Nederland naartoe ging. In 2023, 2024 en 2025 was het zelfs de grootste ontvanger van plastic afval uit Nederland.
Onder de verscherpte EVOA mag er geen plastic afval meer naar landen buiten de OESO geëxporteerd worden en Indonesië daaronder valt.
Wel relevant om te noemen zijn de signalen dat Indonesische recyclers graag hoogwaardig plastic afval uit de EU willen blijven ontvangen. Dit vergroot de kans dat er geprobeerd zal worden nog steeds plastic afval over te brengen naar Indonesië. Dit kan bijvoorbeeld door het als product in plaats van als afval te exporteren.

4. Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de verschillende scenario's

De ILT vergunt, houdt toezicht en handhaaft (VTH) op de export van plastic afval. Hoe anticipeert de inspectie op de mogelijke reacties van de markt op de aankomende veranderende EVOA-wetgeving?

4.1 VTH plastic recycling in Europa

Het voorkeursscenario van de EU is dat Europees plastic afval binnen de EU verwerkt wordt. Het is de vraag of dit haalbaar is.

De Europese kunststofrecyclingsector heeft het zwaar, zegt de brancheorganisatie Plastics Recyclers Europe (PRE). De industrie kampt met de grootste capaciteitskrimp ooit. Ook in Nederland is een aantal recyclers in korte tijd failliet gegaan. Dat bemoeilijkt recycling binnen Nederland.

De Nederlandse recyclingsector verwacht, gezien het prijsverschil tussen recyclers binnen en buiten de EU, dat recycling binnen de EU voor veel bedrijven geen gunstige optie is. In elk geval niet zolang de prijzen voor hergebruikt plastic in Nederland niet stijgen en de energieprijs in Europa hoog ligt. Voorlopig ziet het er niet naar uit dat al het plastic afval in Europa gerecycled kan worden.

De ILT bereidt zich op verschillende manieren voor op de komst van de nieuwe regelgeving. De ILT zal het toezicht op de export zo inrichten dat er meer zicht is op verboden export naar niet-OESO-landen. Daarnaast zal er extra toezicht zijn op kennisgevingen voor export naar OESO-landen.

De vergunningverleners stellen een nieuw toetskader op dat wordt gebruikt bij het beoordelen van de kennisgevingen waarmee export naar OESO-landen buiten de EU plaatsvindt. Exporteurs moeten volgens de nieuwe regelgeving onderzoeken hoe het restafval van het verwerkt plastic afval vervolgens verder verwerkt wordt. Ook wordt erop toegezien dat het geïmporteerde recyclaat van buiten de EU aan dezelfde standaarden moet voldoen als recyclaat dat binnen de EU geproduceerd wordt.

4.2 VTH doorvoerconstructies

Het is mogelijk dat exporteurs van plastic afval OESO-landen die niet bij de EU horen, zoals het Verenigd Koninkrijk, als tussenstation gebruiken. Het kan dat het afval, na een tussenstop, alsnog vervoerd wordt naar een land dat het plastic afval niet mag ontvangen.

Om dit te voorkomen, richt de ILT haar vergunningverlening zo in dat de opgegeven eindbestemming op de kennisgeving verder geverifieerd wordt. Ook wordt het toezicht van de inspectie zodanig ingericht dat er meer met buitenlandse autoriteiten in deze tussenstoplanden samengewerkt wordt.

Ook binnen IMPEL, het netwerk van de Europese Unie dat zich inzet voor een effectieve uitvoering en handhaving van de Europese milieuwetgeving, zal er meer actie worden ondernomen om deze doorvoerconstructie tegen te gaan.

4.3 VTH OESO-eindbestemmingen (niet-EU)

Het feit dat vanaf 21 november 2026 helemaal geen export van plastic afval meer mag plaatsvinden naar landen die geen OESO-lid zijn, maakt andere landen wellicht juist weer interessanter als bestemming.

Exporteurs zoeken meer eindbestemmingen buiten de EU die binnen de OESO vallen. Zo blijkt uit exportcijfers dat Turkije voor Nederlands plastic afval de grootste niet-EU, wel OESO-importeur is.

Eén van de landen waar men nog wel plastic afval mag ontvangen, is Turkije. Uit gesprekken met Turkse partijen blijkt dat men inderdaad denkt dat de export naar Turkije zal gaan toenemen als gevolg van de verscherpte EVOA. Wel moeten alle transporten van plastic afval naar niet-EU-landen voorzien zijn van een kennisgeving en toestemming van de ILT.

De ILT ziet dit als het scenario met het grootste risico op milieuschade. Daarom zal de ILT in haar rol als vergunningverlener voor niet-EU-OESO-landen per kennisgeving toetsen of de verzendingen en verwerking van plastic afval daar voldoet aan de Europese en Nederlandse standaard voor de verwerking ervan. Daarbij wordt onder meer gekeken hoe er bij de verwerking met restafval wordt omgegaan. Volgens de verscherpte EVOA moeten reststoffen in het land van verwerking verwerkt worden op dezelfde manier waarop dat in het land van herkomst gebeurt. Dat betekent dat het niet gestort mag worden of in de buitenlucht verbrand mag worden.

4.4 VTH export via een ander EU-land

Om te voorkomen dat Nederlandse exporteurs uitwijken naar andere EU-landen om daar de EVOA-regels te overtreden, gaat de ILT nog nauwer samenwerken met andere Europese landen. Dit gebeurt onder meer via IMPEL.

4.5 VTH export met valse einde afval-status

Als het materiaal voldoet aan de voorwaarden voor de einde afval-status dan mag het materiaal als product worden uitgevoerd. Soms geven exporteurs doelbewust afval deze code, terwijl dat niet correct is. Dit om het afval alsnog naar niet-OESO-landen te exporteren. Om de kans hierop te verminderen zal de ILT haar toezicht hierop scherper inrichten.

4.6 VTH verbranding plastic afval

Het risico bestaat dat binnen Europa meer plastic afval in verbrandingsinstallaties zal belanden. Niet alleen gaat dit in tegen de circulaire ambities van Europa. Ook ontstaat hierdoor nieuw restafval in de vorm van bodemassen. Daarom zal de ILT de toevoer van kunststofafval naar afvalverbrandingsinstallaties monitoren en daar toezicht op houden.

Conclusie

De EU wil onder meer het milieu en de menselijke gezondheid beter beschermen en afval binnen de EU houden en zelf recyclen om minder afhankelijk te zijn. Door nieuwe regels in de EVOA scherpen de eisen de aankomende jaren verder aan.

Net als in andere Europese landen gaat het in Nederland slecht met de recyclingbedrijven voor plastic. In 2024 en 2025 gingen meerdere bedrijven failliet. Ze hebben onder meer last van de lage prijs van nieuw plastic, waardoor de vraag naar gerecycled plastic (recyclaat) achterblijft. Door onder meer de faillissementen verdween een kwart van de Nederlandse recyclecapaciteit voor plastic.

Het is de vraag of Nederlandse bedrijven vanaf 2030 voor de verplichte dertig procent aan gerecycled plastic in verpakkingen Europees recyclaat gaan gebruiken. Dat is wel de wens van de EU. De markt heeft de voorkeur voor goedkoper niet-Europees recyclaat of voor nieuw plastic. Ook zijn er zorgen dat de nieuwe verplichtingen leiden tot fraude waarbij nieuw plastic als gerecycled plastic verkocht wordt. Regelgeving die vereist dat Nederlandse verpakkingen van gerecycled materiaal deels van Europese herkomst zijn, zou het gebruik van Nederlands recyclaat stimuleren.

Ook laten recyclingbedrijven plastic afval bij voorkeur via handelaren verder verwerken buiten Nederland. Buitenlandse partijen betalen vaak voor Nederlands bedrijfsafval. En als de exporteur voor verwerking moet betalen zijn de kosten in het buitenland veel lager. Dit omdat de energie- en arbeidskosten in andere landen lager zijn.

Hoewel er strenge voorwaarden gesteld worden aan de export van plastic afval, is niet duidelijk of Nederlands afval tot milieuschade in het buitenland leidt. De ILT heeft geen bevoegdheid om zelf te kunnen inspecteren in het buitenland om hierachter te komen. Dit terwijl verkeerde verwerking volgens het RIVM-onderzoek tot schade voor mens en milieu kan leiden.

Niet-EU-OESO-landen
Vanaf 21 mei 2026 moeten alle transporten van plastic afval naar niet-EU-landen die wel OESO-lid zijn, voorzien zijn van een kennisgeving. Met name Turkije is een niet-EU, wel OESO-land waar veel Nederlands plastic afval naar geëxporteerd wordt. Exporteurs naar Turkije zullen dan aan meer administratieve eisen moeten voldoen. Anderzijds mag vanaf 21 november 2026 helemaal geen export van plastic afval meer plaatsvinden naar landen die geen OESO-lid zijn . Dat maakt Turkije juist weer interessanter als bestemming. De ILT blijft zich inspannen om meer zicht te krijgen op de verwerking van de reststromen uit plastic afval en de gevolgen daarvan in Turkije.

Verwerking binnen Europa
De EU wil dat plastic afval binnen Europa verwerkt wordt. Uit dit onderzoek blijkt dat gezien het prijsverschil tussen recyclers binnen en buiten de EU recycling binnen de EU voor veel bedrijven geen gunstige optie is. De verscherpte EVOA-regelgeving zal er waarschijnlijk toe leiden dat de export van plastic afval zich verplaatst naar OESO-landen, zoals Turkije. Er zijn zorgen over de correcte verwerking van het plastic afval. Het zal er waarschijnlijk niet toe leiden dat meer plastic afval binnen Nederland of andere Europese landen verwerkt wordt.

Vervolg

Met dit rapport constateert de ILT dat er nog veel moet gebeuren om recycling van plastic binnen Europa te stimuleren. De ILT heeft geen volledig zicht op verwerking buiten Europa. Om recycling binnen Europa aan te moedigen versterkt de ILT haar toezicht zoals genoemd bij de diverse scenario's. Daarnaast ziet de ILT de volgende aanknopingspunten:

- **ILT controleert geïmporteerd recyclaat**
  Vanwege de hogere prijs van Nederlands recyclaat geven veel partijen die gerecycled plastic gebruiken de voorkeur aan geïmporteerd recyclaat. De ILT wil bevorderen dat er een gelijk speelveld ontstaat door recyclaat dat in de EU wordt geïmporteerd te controleren op Europese eisen. De import van goedkoop recyclaat van buiten de EU vormt een bedreiging voor het circulair verwerken van plastic afval tot recyclaat dat al aan deze eisen moet voldoen.

- **Extra zicht op export naar niet-EU-OESO-landen**
  3 van de grootste 10 afnemers van Nederlands plastic afval in Turkije zitten in een gebied met veel recyclers waar veel vervuiling door plastic afval is. Bedrijven kunnen reststromen dumpen en verbranden. Het is onbekend of daar Nederlands afval tussen zit. De Nederlandse toezichthouders kunnen geen inspecties uitvoeren in een ander land. Het is voor ILT-inspecteurs lastig om contact te leggen met het plaatselijk bevoegd gezag. De Turkse toezichthouders delen geen informatie met andere landen, zoals de meeste landen die deelnemen aan de Bazel-conventie dat wel doen.
  Daarom besteedt de ILT extra aandacht aan de verwerking van de reststromen uit plastic afval die naar Turkije geëxporteerd worden.

- **Laat de plastic afvalstroom registreren**
  De ILT adviseert het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om de mogelijkheid te onderzoeken om alle stromen plastic afval te registreren en te rapporteren. Met een beter inzicht in de stroom plastic afval naar binnen- en buitenland kan de ILT gerichter inspecteren.

Verwijzingen

Bronnen:

- Accelerating Europe's Transition to a Circular Economy: A pilot for Boosting the circularity of Plastics: European Commission Brussels, 23.12.2025 COM (2025) 805 final communication from the commission to the European Parliament. (2025).
- Bum Cheul Park, Andrew Brown, Frithjof Laubinger, & Peter Börkey. (2024). Monitoring trade in plastic waste and scrap 2024: OECD Environment Working Papers No. 233. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/04/monitoring-trade-in-plastic-waste-and-scrap_0c401097/013bcfdd-en.pdf
- Clapp, A. (2025, 18 februari). Turkey said it would become a 'zero waste' nation. Instead, it became a dumping ground for Europe's rubbish. *The Guardian*. https://www.theguardian.com/news/2025/feb/18/turkey-said-it-would-become-a-zero-waste-nation-instead-it-became-a-dumping-ground-for-europes-rubbish Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Competitiveness of secondary materials. (2025, 7 januari). Business | Circularity Metrics Lab (EEA). https://www.eea.europa.eu/en/circularity/thematic-metrics/business/competitiveness-of-secondary-materials Geraadpleegd op 23 februari 2026.
- Directorate of Communications. (2025, 20 februari). Statement on Guardian's allegations titled "Türkiye said it would become a 'zero waste' nation. Instead, it became a dumping ground for Europe's rubbish". https://www.iletisim.gov.tr/ Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- EenVandaag. (2022, 9 september). Nederland is kampioen plastic afval exporteren, Plastic Soup Foundation wil een verbod. *EenVandaag.* https://eenvandaag.avrotros.nl/artikelen/nederland-is-kampioen-plastic-afval-exporteren-plastic-soup-foundation-wil-een-verbod-138725 Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- EU Environment Agency: the role of plastics in Europe's circular economy. (2024, 1 juli). European Fishing Tackle Trade Association. https://www.eftta.com/news/article/eu-environment-agency-the-role-of-plastics-in-europes-cirucular-economy Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Greenpeace UK. (2024, 5 augustus). Game of Waste: the impact of burning plastic in Southern Turkey - Greenpeace UK. https://www.greenpeace.org.uk/resources/game-of-waste-report/ Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Herrema, K., De Boer, & Heens, F. (z.d.). Inventarisatie effecten voor mens en milieu vanwege export van plastic afval en afgedankt textiel. Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu (RIVM). Dit rapport wordt in 2026 gepubliceerd op www.ilent.nl.
- Herziene EVOA. (2026, 8 januari). *Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)*. https://www.ilent.nl/onderwerpen/afval/afvaltransport-evoa/regels-afvaltransport/herziene-evoa Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Hoogwaardige grondstoffen naar verre landen door geringe vraag in EU | Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). (2023, 7 december). Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). https://www.ilent.nl/documenten/afval/afvalinzameling-en--preventie/factsheets/hoogwaardige-grondstoffen-naar-verre-landen-door-geringe-vraag-in-eu Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Kunststof & Rubber. (2025, 18 november). Europese recyclers waarschuwen voor diepe crisis in kunststofrecycling - Kunststof & Rubber. Kunststof & Rubber. https://kunststofenrubber.nl/2025/11/18/europese-recyclers-waarschuwen-voor-diepe-crisis-in-kunststofrecycling/ Geraadpleegd op 19 januari 2026.
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2026, 10 april). Bodemas. https://www.ilent.nl/onderwerpen/bodem-grond-en-bouwstoffen/bouwstoffen/bodemas

- OECD. (2022). Plastic pollution is growing relentlessly as waste management and recycling fall short. In Oecd.org. Geraadpleegd op 15 januari 2026, van https://www.oecd.org/en/about/news/press-releases/2022/02/plastic-pollution-is-growing-relentlessly-as-waste-management-and-recycling-fall-short.html#:~:text=Global%20plastic%20waste%20generation%20more,11%25%20from%20clothing%20and%20textiles.
- Packaging waste, EU rules on packaging and packaging waste, including design and waste management. (2025, 6 november). *European Commision.* https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Politie. (2024). Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2024: Een "special" over plastic afval en klimaatmaatregelen. In https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/publicaties/2024/01f0871f-a41a-47f0-abf7-f774a63a24db.pdf Geraadpleegd op 15 januari 2026, van www.politie.nl.
- Plastic afval en recycling in de EU: feiten en cijfers | Onderwerpen | Europees Parlement. (z.d.). Onderwerpen | Europees Parlement. https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20181212STO21610/plastic-afval-en-recycling-in-de-eu-feiten-en-cijfers#:~:text=Elke%20inwoner%20van%20de%20EU,miljoen%20ton%20plastic%20afval%20geproduceerd. Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Plastic recyclers Europe. (2025). Plastics recycling industry figures: Mapping of installed capacities. https://www.plasticsrecyclers.eu/wp-content/uploads/2025/11/Statistics_2025_Final.pdf
- The European Commission. (2025, december). New package of measures to boost circular economy and strengthen Europe's plastic recycling. https://ec.europa.eu/. Geraadpleegd op 23 februari 2026, van https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_3151
- Rapoza, K. (2021, 18 januari). With Russia's help, China becomes plastics making power in pandemic. *Forbes*. https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2021/01/18/with-russias-help-china-becomes-plastics-making-power-in-pandemic/ Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- Recyclingbedrijven vragen steun tegen goedkoop importplastic. (2024, 13 februari). *FD.nl*. https://fd.nl/bedrijfsleven/1507439/recyclingbedrijven-vragen-steun-tegen-goedkoop-importplastic Geraadpleegd op 15 januari 2026.
- UNDP Türkiye. (2023). Synopsis: Plastic in Türkiye (June 9, 2023). Geraadpleegd op 15 januari 2026, van https://www.undp.org/turkiye/publications/synopsis-plastic-turkiye
- Waar blijft het Nederlands plasticafval? Dat is verrassend onduidelijk. (2023, 18 juli). Universiteit Utrecht. https://www.uu.nl/nieuws/waar-blijft-het-nederlands-plasticafval-dat-is-verrassend-onduidelijk. Geraadpleegd op 23 februari 2026.
- Wat betekent de einde-afvalstatus en hoe bepaal ik of een product deze status bereikt heeft? | Chemische stoffen. (z.d.). https://chemischestoffengoedgeregeld.nl/faq/wat-betekent-de-einde-afvalstatus-en-hoe-bepaal-ik-een-product-deze-status-bereikt-heeft

Interviews:

- Interviews met Nederlandse recyclers, 2024.
- Ministry of Trade (Turkije), februari 2025, gesprek online.
- Medewerker ngo (Turkije), februari 2025, gesprek online.
- Medewerkers ngo (Turkije), maart 2025, gesprek online.
- Medewerker ngo (Turkije), maart 2025, gesprek online.
- Medewerker ngo (Turkije), maart 2025, gesprek online.
- Medewerker brancheverenigingplastic recyclers (Turkije), april 2025.

Melding maken bij milieucriminaliteit

Dit rapport gaat over de export en verwerking van plastic afval, waar de ILT toezicht op houdt. Er kan ook sprake zijn van milieucriminaliteit. Om deze op te sporen heeft de ILT een eigen Inlichtingen en opsporingsdienst (ILT-IOD). De ILT-IOD voert onder gezag van het Functioneel Parket strafrechtelijke onderzoeken uit naar georganiseerde milieucriminaliteit. Vaak gaat het om internationale constructies en handelsstromen die zonder ingrijpen leiden tot onherstelbare schade aan mens, milieu en maatschappij.

Het milieu doet geen aangifte. Daarom is informatie van burgers en bedrijven cruciaal. Iedereen kan actief een bijdrage leveren aan onze leefomgeving door signalen af te geven over verdachte situaties. Of het nu gaat om een formele aangifte of het anoniem delen van vertrouwelijke informatie met team criminele inlichtingen, elke bijdrage is van groot belang om dit onrecht aan te pakken.

Melding maken
Heeft u vermoedens van milieucriminaliteit? Meld dit bij de ILT-IOD via 070-456 6523 of iod.infodesk@ilent.nl. Anoniem melden kan telefonisch via Team Criminele Inlichtingen (TCI) 070-456 4577.

Dit is een uitgave van de

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postadres : Postbus 16191
2500 BD Den Haag

Telefoon : 088 489 00 00
Website : www.ilent.nl